

VOĽNÝ POHYB TOVARU

Voľný pohyb tovaru je zabezpečený prostredníctvom zrušenia ciel a množstevných obmedzení, ako aj prostredníctvom zákazu opatrení s rovnocenným účinkom. Na podporu dokončenia vnútorného trhu boli doplnené zásady vzájomného uznávania, zrušenia fyzických a technických prekážok a podpory normalizácie. Prijatím nového legislatívneho rámca v roku 2008 sa posilnil voľný pohyb tovaru, systém dohľadu nad trhom EÚ a označenie CE. Z nedávneho výskumu vyplýva, že prínos vyplývajúci zo zásady voľného pohybu tovaru a súvisiacich právnych predpisov predstavuje 386 miliárd EUR ročne.

PRÁVNY ZÁKLAD

Články 26, 28 – 37 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).

CIELE

Právo na voľný pohyb tovaru pochádzajúceho z členských štátov a tretích krajín, ktorý je vo voľnom obeh v členských štátoch, je jednou zo základných zásad zmluvy (článok 28 ZFEÚ). Pôvodne sa voľný pohyb tovaru považoval za súčasť colnej únie medzi členskými štátmi, ktorá zahŕňala zrušenie ciel, množstevných obmedzení obchodu a opatrení s rovnocenným účinkom a vytvorenie spoločnej vonkajšej colnej sadzby Spoločenstva. Neskôr sa pozornosť sústredila na zrušenie všetkých zostávajúcich prekážok voľného pohybu s cieľom vytvoriť vnútorný trh.

DOSIAHNUTÉ VÝSLEDKY

Clá a množstevné obmedzenia (kvóty) medzi členskými štátmi boli zrušené do 1. júla 1968. Do tohto dátumu sa však nestihli splniť doplnkové ciele – zákaz opatrení, ktoré majú rovnaký účinok, a harmonizácia príslušných vnútroštátnych zákonov. Tieto ciele sa stali hlavným predmetom nepretržitého úsilia o dosiahnutie voľného pohybu tovaru.

A. Zákaz poplatkov s rovnocenným účinkom ako clá: článok 28 ods. 1 a článok 30 ZFEÚ

Keďže zmluva neobsahuje vymedzenie uvedenej koncepcie, musela ju poskytnúť judikatúra. Súdny dvor Európskej únie sa domnieva, že každý poplatok (akokoľvek sa nazýva alebo uplatňuje), ktorý v prípade, že je uvalený na výrobok dovezený z niektorého členského štátu, ale nevzťahuje sa na podobný domáci výrobok, a ktorý má tým, že mení jeho cenu, rovnaký účinok na voľný pohyb tovaru ako clá, možno

považovať za poplatok s rovnocenným účinkom bez ohľadu na jeho povahu či podobu (veci 2/62 a 3/62^[1] a vec 232/78^[2]).

B. Zákaz opatrení s rovnocenným účinkom ako množstevné obmedzenia: články 34 a 35 ZFEÚ

Súdny dvor preto v rozsudku vo veci [Dassonville](#) rozhodol, že každú obchodnoprávnu úpravu členských štátov, ktorá by mohla priamo alebo nepriamo, skutočne alebo potenciálne brániť obchodu v rámci Spoločenstva, treba považovať za opatrenie s rovnocenným účinkom ako množstevné obmedzenie ([vec 8/74](#) z 11. júla 1974 a [vec C-320/03 z 15. novembra 2015](#), body 63 až 67). Súd svojou argumentáciou ďalej rozvinul judikatúru vo veci Cassis de Dijon (vec 120/78), keď stanovil zásadu, že akýkoľvek výrobok legálne vyrábaný a uvádzaný na trh v ktoromkoľvek členskom štáte v súlade so spravodlivými a tradičnými predpismi a výrobnými postupmi danej krajiny musí mať umožnený vstup na trh ktoréhokoľvek iného členského štátu. Toto bola hlavná úvaha, ktorá podnietila diskusiu o vymedzení zásady vzájomného uznávania aj v prípade, že daná oblasť nepodlieha harmonizácii. Členské štáty sú teda povinné umožniť vstup na ich trh výrobkom, ktoré sa legálne vyrábajú a uvádzajú na trh v inom členskom štáte, a ich voľný obeh na ňom, a to aj v prípade, že neexistujú európske harmonizačné opatrenia (sekundárne právne predpisy EÚ).

Dôležité je, že rozsah pôsobnosti článku 34 ZFEÚ je obmedzený na judikatúru odvíjajúcu sa od rozsudku vo veci Keck, v ktorej sa uvádza, že niektoré spôsoby predaja nespádajú do rozsahu pôsobnosti tohto článku, za predpokladu, že nie sú diskriminačné (t. j. vzťahujú sa na všetky príslušné subjekty vykonávajúce činnosť v rámci národného územia a rovnako – právne aj fakticky – ovplyvňujú uvádzanie domácich výrobkov a výrobkov pochádzajúcich z iných členských štátov na trh) ([spojené veci C-267/91 a C-268/91](#)).

C. Výnimky zo zákazu opatrení s rovnocenným účinkom ako množstevné obmedzenia

V článku 36 ZFEÚ sa členským štátom povoľuje prijímať opatrenia, ktoré majú rovnaký účinok ako množstevné obmedzenia vtedy, keď sú odôvodnené všeobecným, nehospodárskym záujmom (napríklad verejná morálka, verejný poriadok či verejná bezpečnosť). Takúto výnimku zo všeobecnej zásady je nutné prísne interpretovať a vnútroštátne opatrenia nemôžu byť prostriedkami svojvoľnej diskriminácie ani skrytého obmedzovania obchodu medzi členskými štátmi. Opatrenia musia mať priamy vplyv na verejný záujem, ktorý sa má chrániť, a rozsahom nesmú prekročiť potrebnú úroveň (zásada proporcionality).

Okrem toho Súdny dvor uznal (vec Cassis de Dijon), že členské štáty môžu uplatňovať výnimky zo zákazu opatrení s rovnocenným účinkom na základe záväzných požiadaviek (tie sa okrem iného týkajú účinnosti daňovej kontroly, ochrany verejného zdravia, poctivosti v obchodnom styku, ochrany spotrebiteľov a ochrany spotrebiteľa). Členské štáty musia oznamovať vnútroštátne výnimky Komisii. Aby sa zjednodušil

[1]Rozsudok Súdneho dvora zo 14. decembra 1962 – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A61962CJ0002>

[2]Rozsudok Súdneho dvora z 25. septembra 1979 – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX%3A61978CJ0232>

dohľad nad takýmito vnútroštátnymi výnimkami, zaviedol sa postup výmeny informácií a kontrolný mechanizmus (ako je ustanovené v článkoch 114 a 117 ZFEÚ, v [rozhodnutí Európskeho parlamentu a Rady 3052/95/ES](#) a v [nariadení Rady \(ES\) č. 2679/98](#). Toto bolo ďalej potvrdené v [nariadení \(ES\) č. 764/2008](#) o vzájomnom uznávaní, ktoré bolo prijaté v roku 2008 ako súčasť právnych predpisov tzv. nového legislatívneho rámca.

D. Harmonizácia vnútroštátnych právnych predpisov

Prijatie harmonizovaných právnych predpisov umožnilo odstrániť prekážky (napr. tým, že sa vnútroštátne predpisy stali neuplatniteľné), a stanoviť spoločné pravidlá, ktorých cieľom bolo zaručiť voľný pohyb tovaru a výrobkov, ako aj dodržiavanie ďalších cieľov stanovených Zmluvou o ES, napríklad pokiaľ ide o ochranu životného prostredia a spotrebiteľov, alebo hospodársku súťaž.

Harmonizáciu potom uľahčilo zavedenie pravidla kvalifikovanej väčšiny, ktorá sa vyžaduje pri prijímaní väčšiny smerníc týkajúcich sa dokončenia jednotného trhu (článok 95 Zmluvy o ES zmenenej a doplnenej Maastrichtskou zmluvou) a prijatie nového prístupu navrhnutého v [bielej knihe Komisie](#) (1985), ktorého cieľom bolo vyhnúť sa zložitej a podrobnej harmonizácii. V novom prístupe vychádzajúcom z uznesenia Rady zo 7. mája 1985 (potvrdenom [uznesením Rady z 21. decembra 1989 a rozhodnutím Rady 93/465/EHS](#)) je smerodajnou zásada vzájomného uznávania vnútroštátnych predpisov. Harmonizácia sa musí obmedzovať na základné požiadavky a je oprávnená vtedy, keď vnútroštátne predpisy vytvárajú obmedzenia a nemožno ich považovať za rovnocenné. Smernice prijaté na základe tohto nového prístupu majú dvojaký cieľ – zabezpečiť voľný pohyb tovaru prostredníctvom technickej harmonizácie celých odvetví a zaručiť vysoký stupeň ochrany cieľov verejného záujmu, na ktoré sa odvoláva článok 114 ods. 3 ZFEÚ (napr. hračky, stavebný materiál, stroje, plynové spotrebiče a koncové telekomunikačné zariadenia).

E. Dokončenie vnútorného trhu

Vytvorenie jednotného trhu si vyžadovalo odstránenie všetkých zostávajúcich prekážok voľného pohybu tovaru. [Biela kniha Komisie \(1985\)](#) stanovila, ktoré fyzické a technické prekážky je nutné odstrániť a aké opatrenia musí Spoločenstvo na tento účel prijať. Väčšina týchto opatrení je už prijatá. Naďalej sú však potrebné zásadné reformy, pokiaľ má jednotný trh reagovať na výzvy technologického pokroku.

ÚLOHA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

Parlament podporoval dokončenie vnútorného trhu a v súvislosti s voľným pohybom tovaru vždy osobitne podporoval tzv. nový prístup. Z legislatívneho hľadiska taktiež významne prispel k vytvoreniu harmonizačných smerníc. Parlament sa významne angažoval v súvislosti s balíkom nového legislatívneho rámca, ktorý bol prijatý v roku 2008. Pri rokovaní Európskeho parlamentu s Radou bolo pre Parlament kľúčové zabezpečiť, aby boli všetky zainteresované hospodárske subjekty čoraz viac zodpovedné za zabezpečenie zhody a bezpečnosti výrobkov, ktoré umiestňujú na trh, a posilniť označenie CE zvyšovaním informovanosti spotrebiteľov o jeho existencii. Parlament naďalej v tejto oblasti vyvíja činnosť, ktorej výsledkom je zosúladovací balík. Ten sa skladá z deviatich smerníc vzťahujúcich sa na rozličné produkty vrátane výťahov, pyrotechnických výrobkov a výbušnín.

Vo svojom [uznesení z 8. marca 2011](#)^[3] Parlament taktiež požiadal Komisiu, aby vytvorila systém pre dohľad nad jednotným trhom pre všetky výrobky (harmonizované i neharmonizované) na základe jedného legislatívneho aktu zahŕňajúceho [smernicu o všeobecnej bezpečnosti výrobkov](#) a [nariadenie \(ES\) č. 765/2008](#) o dohľade nad trhom, aby sa tak dosiahla vysoká úroveň bezpečnosti výrobkov a dohľadu nad trhom a vyjasnil právny základ. V roku 2013 Komisia na žiadosť Parlamentu predstavila [balík opatrení v oblasti bezpečnosti výrobkov a dohľadu nad trhom](#), ktorý pozostával z nových pravidiel presadzovania práva pre vnútorný trh s tovarom, ktoré vnútroštátnym orgánom dohľadu nad trhom umožnia presadzovať právo a poskytovať lepšie a rozsiahlejšie prostriedky ochrany spotrebiteľa. Európsky parlament prijal 17. apríla 2019 nové [nariadenie o dohľade nad trhom a súlade výrobkov](#). Ustanovenia tohto nariadenia upravujúce dohľad nad trhom by sa mali vzťahovať na výrobky, ktoré sú predmetom harmonizácie na úrovni Únie. Tým sa zabezpečí jednotný rámec dohľadu nad trhom na úrovni Únie a pomôže to zvýšiť dôveru spotrebiteľov.

Navyše normalizácia zohráva pri riadnom fungovaní vnútorného trhu ústrednú úlohu. Harmonizované európske normy pomáhajú zabezpečiť voľný pohyb tovaru v rámci vnútorného trhu a umožňujú podnikom v EÚ stať sa konkurencieschopnejšími. Tieto normy pomáhajú chrániť zdravie a bezpečnosť európskych spotrebiteľov a prispievajú tiež k ochrane životného prostredia. S cieľom posilniť obsah reformy normalizácie Parlament prijal [21. októbra 2010 uznesenie](#)^[4], v ktorom vyzval na zachovanie množstva úspešných prvkov systému normalizácie, jeho vylepšenie a dosiahnutie rovnováhy medzi vnútroštátnymi, európskymi a medzinárodnými aspektmi.

Parlament a Rada prijali 25. októbra 2012 [nariadenie \(EÚ\) č. 1025/2012](#) o európskej normalizácii, ktoré modernizuje a zlepšuje mechanizmy stanovovania európskych noriem.

Počas siedmeho legislatívneho obdobia sa uzavrela revízia deviatich smerníc zosúladovacieho balíka v oblastiach, ako sú nízkonapäťové zariadenia, elektromagnetická kompatibilita, merače a výbušniny na civilné účely, ako aj smerníc o tlakových zariadeniach a rádových zariadeniach. Parlament tiež ukončil legislatívnu činnosť v súvislosti s nariadením, ktorým sa stanovujú harmonizované podmienky uvádzania stavebných výrobkov na trh; označovaním vláknového zloženia textilných výrobkov etiketou a iným označením; bezpečnosťou a environmentálnymi vlastnosťami dvoj- alebo trojkolesových vozidiel a štvorkoliek a smernicou o rekreačných plavidlách a vodných skútroch.^[5]

Ôsme legislatívne obdobie pokračuje v tomto úsilí prostredníctvom práce na nariadeniach o lanovkových zariadeniach, zariadeniach spaľujúcich plynne palivá, zdravotníckych pomôckach a osobných ochranných prostriedkoch. Parlament úspešne

[3]Ú. v. ES E 199, 7.7.2012, s. 1 – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=OJ%3A%3A2012%3A199E%3ATOC>

[4]Ú. v. ES 70 C, 8.3.2012, s. 56 – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=OJ%3A%3A2012%3A070%3ATOC>

[5]Ďalšie informácie nájdete v štúdiu vypracovanej pre Výbor Európskeho parlamentu pre vnútorný trh a ochranu spotrebiteľa (IMCO) s názvom Mapovanie EÚ: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536317/IPOL_STU\(2015\)536317_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536317/IPOL_STU(2015)536317_EN.pdf)

završil prácu na nariadení o systéme eCall^[6] a na rozhodnutí o riešení interoperability pre európske orgány verejnej správy, podniky a občanov (program ISA2)^[7]. V rámci balíka predpisov o obehovom hospodárstve Parlament pripravil právne predpisy o sprístupňovaní produktov na hnojenie s označením CE na jednotnom trhu^[8].

Počas 8. volebného obdobia Parlament prijal novú [smernicu 2015/1535 o oznamovaní technických predpisov](#), ktorou sa zlepšuje vzájomné informovanie členských štátov o technických predpisoch, a nové [nariadenie 2019/515 o vzájomnom uznávaní](#) s vylepšenými ustanoveniami pre vnútroštátne postupy, ktoré vedú k rozšíreniu vzájomného uznávania^[9]. Parlament 16. apríla 2019 prijal nariadenie o typovom schvaľovaní motorových vozidiel, pokiaľ ide o ich všeobecnú bezpečnosť a ochranu cestujúcich vo vozidle a zraniteľných účastníkov cestnej premávky, zamerané na zavedenie množstva technických opatrení na záchranu ľudských životov a obmedzenie zranení pri dopravných nehodách, ktoré spôsobujú viac ako 25 000 úmrtí a 100 000 vážnych zranení na európskych cestách ročne^[10].

Parlament trval na doplnení týchto právnych predpisov online platformami, ako je SOLVIT a informačný systém o vnútornom trhu (IMI) podľa [nariadenia č. 1024/2012](#), na výmenu informácií medzi vnútroštátnymi orgánmi a s Komisiou s cieľom vyriešiť problémy, ktoré občania a podniky majú pri nákupe alebo predaji tovaru v EÚ. Parlament prijatím [nariadenia 2018/1724](#)^[11] sprístupnil všetky tieto platformy občanom a podnikom prostredníctvom jednotnej digitálnej brány „Vaša Európa“.

Parlament podporuje potrebu užšej spolupráce medzi EÚ a vnútroštátnymi orgánmi s cieľom zlepšiť kvalitu právnych predpisov EÚ a zistiť, ktoré predpisy je nutné zjednodušiť či kodifikovať. Parlament zároveň vyzýva ostatné inštitúcie, aby vždy, keď je to možné, podporili spolureguláciu a dobrovoľné dohody, a to v súlade s tou istou zásadou lepšej tvorby práva.

Z nedávneho výskumu vyplýva, že prínos vyplývajúci zo zásady voľného pohybu tovaru a súvisiacich právnych predpisov predstavuje 386 miliárd EUR ročne^[12].

[6]Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/758 z 29. apríla 2015 o požiadavkách typového schválenia pri zavádzaní palubného systému eCall využívajúceho službu tiesňovej linky 112 a o zmene smernice 2007/46/ES (Ú. v. EÚ L 123, 19.5.2015, s. 77). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX%3A32007L0046>

[7]Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje program pre riešenia interoperability pre európske orgány verejnej správy, podniky a občanov (ISA2). Interoperabilita ako prostriedok modernizácie verejného sektora (Text s významom pre EHP), (COM(2014)0367) http://ec.europa.eu/isa/documents/isa_2_proposal_en.pdf

[8]Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú pravidlá sprístupňovania hnojivých výrobkov s označením CE na trhu a mení nariadenie (ES) č. 1069/2009 a nariadenie (ES) č. 1107/2009 (COM(2016) 0157) – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52016PC0157>

[9]Nariadenie (EÚ) 2019/515 Európskeho parlamentu a Rady z 19. marca 2019 o vzájomnom uznávaní tovaru, ktorý je v súlade s právnymi predpismi uvedený na trh v inom členskom štáte a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 764/2008 (Ú. v. EÚ L 91, 29.3.2019, s. 1) – <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32019R0515>

[10]Seminár o požiadavkách na typové schvaľovanie motorových vozidiel, <http://www.europarl.europa.eu/committees/sk/imco/events-workshops.html?id=20181115WKS02022>

[11]Duke Ch. Jednotná digitálna brána: ako by EÚ mohla splniť očakávania občanov a podnikov?, brífing pripravila tematická sekcia A pre výbor IMCO, [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/614219/IPOL_BRI\(2018\)614219_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/614219/IPOL_BRI(2018)614219_EN.pdf)

[12]Štúdia na tému Prínos k rastu: voľný pohyb tovaru. Poskytovanie ekonomických výhod pre občanov a podniky (2019), ktorú vypracovala tematická sekcia A a Ifo inštitút pre výbor IMCO, [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2019/631063/IPOL_IDA\(2019\)631063_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2019/631063/IPOL_IDA(2019)631063_EN.pdf)

Mariusz Maciejewski / Christina Ratcliff
04/2019

